

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO SINDIKATA PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 13

Ljubljana, 11. septembra 1951.

Leto II.

KONGRES SINDIKATA

učiteljev in profesorjev
Jugoslavije

Od 10. do 13. junija je bil v Beogradu kongres Sindikata učiteljev in profesorjev Jugoslavije, na katerem je sodelovalo 459 izvoljenih delegatov. Na Kongresu so bili navzoči tudi tovariši Rodoljub Čolakovič kot predstavnik CK KPJ in vlade FLRJ, član Centralnega odbora ZSJ Milan Slani, predstavniki sindikatov raznih centralnih uprav, kot tuji gostje pa članica Avtonomnega Sindikata Francije, generalni sekretar Mednarodne federacije učiteljev, zastopnik Mednarodne federacije profesorjev, sekretar za mednarodne zveze prosvetnih delavcev Francije in zastopnik Sindikata prosvetnih delavcev iz Trsta.

Govor tovariša ministra Rodoljuba Čolakoviča, ki je prikazal razvoj in pomen uresničevanja demokratičnih načel v šolstvu ter nujnost še večjega napora prosvetnih delavcev pri uresničevanju načel socialistične demokracije, in pozdrave tujih gostov, ki so izražali zadovoljstvo in srečo, da se udeležujejo Kongresa prosvetnih delavcev Jugoslavije, so delegati zelo priščno sprejeli.

Kongresno delo je teklo tako, da so pri poročilih Centralne uprave in pri referatih o organizacijskih problemih Sindikata učiteljev in profesorjev ter aktualnih prosvetnih problemih sodelovali delegati na plenarnih sestankih, dočim so se dopolnilni referati z diskusijo o prosvetnih problemih razvijali na petih sekcijah sestankih, nakar je Kongres sprejel enotne zaključke.

Referat o dosedanjem delu in uspehih Sindikata učiteljev in profesorjev Jugoslavije je imel predsednik Centralne uprave tov. Pavle Radoman.

Po referatu, ki je zajel organizacijska vprašanja s predlogom za reorganizacijo ter ideološka in materialna vprašanja naše prosvetne politike, se je razvila zelo živahna in včasih celo ostra diskusija. Osrednje vprašanje, ki je Kongres izredno razgibalo, je bilo vprašanje reorganizacije. K razpravi se je javilo nad 50 delegatov, a zaradi pomanjkanja časa je govorilo samo 30 delegatov. Pojav borbenosti iskrenosti ter svobodoljubnosti, kritika slabega dela, želja za izboljšanje materialnega stanja, predlogi, ki so jih narekemale naše izkušnje in skrb za bolj nagel razvoj v naši demokraciji so bile velike odlike dela na Kongresu.

Ob govorih delegatov je na Kongresu prišlo do izraza različno stanje prosvete in šolstva v posameznih republikah, stanje, ki zahteva tudi različno organizacijo. Mnogi delegati so se na Kongresu izjavili proti cepitvi enotne organizacije prosvetnih delavcev. Je pa potek dela na Kongresu tudi pokazal, da so bile mnoge šolske stroke v dosedanjih organizacijski obliki zastopane. Predvsem je bilo pri dosedanjem delu zastopano strokovno šolstvo in delo učiteljev na vasi. Šele sekcijski sestanki so na Kongresu poglobili celotno problematiko našega šolstva. To kaže na to, da bo imelo ločeno delo po strokovnih organizacijah več uspehov. Vsi delegati so se strinjali v tem, da je treba vskladiti organizacijske oblike prosvetnih delavcev z zveznimi organizacijskimi oblikami.

Mnenje večine delegatov glede na reorganizacijo je bilo tako, da morajo posamezne republike imeti možnost, da poleg enotne zvezne oblike organizacije sprejmejo tudi še take delovne oblike, kakršne najbolj ustrezajo stanju šolstva in željam prosvetnih delavcev v tistih republikah. Delegati so zato z veliko večino glasovali za resolucijo, ki odloča, naj se Sindikat učiteljev in profesorjev Jugoslavije reorganizira in se namesto njega ustanovi pet strokovnih organizacij. Republiški kongresi in ustanovni občni zbori pa bodo še sami odločali o oblikah medsebojnega sodelovanja in o tem, ali je potrebna v republiškem območju tudi enotna organizacija prosvetnih delavcev kot n. pr. Zveza društev prosvetnih delavcev.

Kongres je posebno toplo sprejel tisti del resolucije, ki govori o nedeljivi celoti strokovnega, pedagoškega in ideološkega dela na osnovi dialektičnega in zgodovinskega materializma. Zato so delegati tudi v celoti odklonili nedemokratske in birokratske metode dela in indiferentnost do tujih ideoloških vplivov v prosveti. Sindikalne organizacije pa se bodo morale tudi mnogo bolj kot doslej boriti za izboljšanje materialnega stanja v prosveti in za večjo zaščito svojega članstva.

Nove organizacije prosvetnih delavcev naj še nadalje razširjajo in poglobljajo strokovne in tovariške

zveze z mednarodnimi organizacijami prosvetnih delavcev. Z velikim odobravanjem so delegati soglašali z odločitvijo Centralne uprave, da pristopajo učitelji Jugoslavije v Mednarodno federacijo učiteljev (F. I. A. I.) in sprejeli predlog hrvatskih delegatov, da naj Kongres pošlje pismo prosvetnim delavcem v ZDA in Argentino, v katerem jih prosijo za razumevanje in podporo zahteve jugoslovanske vlade glede izročitve vojnih zločincev Pavelića in Artukovića. Z ogorčenjem so tudi obsodili agresivno hujskaško in zločinsko politiko voditeljev Sovjetske zveze in njim podrejenih držav do naše države in jugoslovanskih narodov.

Referat o aktualnih šolskih in prosvetnih problemih je načel vrsto nerešenih vprašanj: o razvoju našega šolstva, kvaliteti pouka, kriterijem ocenjevanja, o učnih načrtih in knjigah. Delegati so na kongresu prvenstveno razpravljali o načinu vodstva prosvetne in šolske politike, o načinu

dela prosvetnih svetov, o volilnosti v šolstvu in s tem v zvezi o kolektivni odgovornosti prosvetnih delavcev in njihovih organizacij pri demokratizaciji našega šolstva. Pokazalo se je, da je bila v sekcijah strokovna politična debata še prav posebno plodna. Sprejeta resolucija je odprla tako važne probleme našega šolstva in bo morala biti izhodišče za vztrajnejše in uspešnejše delo bodočih strokovnih organizacij in slehernega progressnega prosvetnega delavca.

Tako je kongres izpolnil svoje naloge. S svobodno in odkrito izražanim mnenjem delegatov je ocenil dosedanje delo, odkrival napake, pokazal na uspehe in dal bodočim strokovnim organizacijam smernice in pobudo za uspešno delo. Sadovi tega dela bodo tem lepši, čim bolj bodo prosvetni delavci tudi kot posamezniki spoznali vsebino in duha kongresnih resolucij in se trudili, da borbeno uresničujejo svojo vzgojno nalogo.

REPUBLIŠKI PLENUM SINDIKATA učiteljev in profesorjev

2. septembra se je v Ljubljani sestel razširjeni plenum Sindikata učiteljev in profesorjev — zadnji pred reorganizacijo, ki je pred nami. Čeprav se je šolsko delo že pričelo, so bile razen treh zastopane vse naše podružnice bodi po svojih predsednikih, bodi po svojih tajnikih.

Delovno konferenco, ki sta ji kot gosta prisostvovala tudi pomočnik ministra tov. Ledinek in zastopnik CK LMS tovariš Cepuder, je vodil predsednik republiškega odbora SUP. Delegati so že pred prihodom preučili resolucijo Kongresa Sindikata učiteljev in profesorjev, ki se je vršil 11., 12. in 13. julija v Beogradu, zato so se poročila in debata omejila v glavnem na nastali položaj v Sloveniji, ki je zaradi svojega razvitega šolstva nekoliko drugačen, kakor pa je v drugih bratskih republikah.

Dnevni red je zajel tri teme: organizacijo, materialni položaj šolskih delavcev in strokovno ter ideološko delo. Pri vseh temah je tov. predsednik obrazložil stališče predsedstva RO, nakar se je razvila živahna debata, ki se je zaključila s sprejetjem nekaterih navodil osnovnim organizacijam na terenu.

Sindikat se razdrobi v pet samostojnih stanovskih društev — enotnost šolskih delavcev pa ostane neokrnjena!

Naš šolski sistem še ni popolnoma utrjen, uspešnejše kot sindikat ga bodo utrjevali in razvijala nova društva. Sklepi kongresa nas obvezujejo, da ustanovimo samostojna društva profesorjev, učiteljev, učnega osebja strokovnih šol, učnega in vzgojnega osebja posebnega šolstva ter vzgojiteljev po principu (ki ga pa seveda ne gre jemati dobesedno), en okraj — eno društvo (ako je v njem

zbranih vsaj 5 članov iste stroke). Društvena pripadnost pa ne bo omejevala delovnega področja: kjer bo nekdo nameščen, tam bo tudi vključen v sindikalno delo, specialna stanovska vprašanja pa bo reševal s stanovskimi tovariši. Ker je na predlog naše in hrvatske delegacije kongres osvojil tudi federalni princip, po katerem bodo bodoče republiške organizacije same odločale o svoji medsebojni koordinaciji in delovni povezavi, imajo naša društva z njim tudi poročstvo, da ostane enotnost akcije, za kar so se podružnice tako borbeno zavzemale, neokrnjena. Gre le za nove oblike dela, kajti že dosežene duhovne enotnosti šolskih delavcev nihče ni hotel ogroziti niti bi jo mogel.

Brezbržne ali plašljive sindikalne forume naj kliče članstvo na odgovornost!

Pri drugi točki dnevnega reda so delegati opozorili na predvideni težek materialni položaj šolskih delavcev in pomanjkljivo zaščito — ne po krivdi odgovornih državnih ali republiških forumov, ampak zaradi samovolje nekaterih posameznikov, nadalje zaradi nepoznavanja zakonikih predpisov in ne nazadnje — zaradi brezbržnosti in neborbenosti nekaterih naših sindikalnih organizacij. Dočim bo z novim finančnim sistemom materialni položaj prosvetnih delavcev občutno izboljšan, se na polju zaščite članstva ne bo mnogo spremenilo, če bodo naše osnovne organizacije še nadalje ostale apatične pri vprašanjih kot so: volitve članov okrajnega Sveta za prosveto, zasedba težjih in najtežjih službenih mest ali pa celo pri vprašanjih splošne šolske politike okraja. Naša šolska mreža terjaja več premestitev pa služ-

beni potrebi kot pa je to v drugih republikah. Ali pa je zares potrebno, da jih imamo najbrže več, kakor pa vse ostale republike skupaj? In ali je zares potrebno, da se izvrše šele tik pred začetkom šolskega leta in brez soglasja sindikalnih podružnic? Ali ni 27 premestitev po službeni potrebi v okraju Murska Sobota politično škodljiv akt? Zakaj pa imamo lahko okraje, iz katerih ni pritožb, ker so bile potrebe pojasnjene in pristaneke prizadelet že poprej dosežen? Zakaj se proti tistim, ki so kaj zagrešili, ne uvede takoj disciplinski postopek?

Eden od delegatov je načel tudi boleče vprašanje šolskih proračunov. Delaš ga mesece, tekaš sem, tekaš tja, da bo zares stvaren — nazadnje pa ti finančni organi odmerijo neko kvoto in vse tvoje prizadevanje je bilo zaman.

Z dobrim sodelovanjem z okrajnim prosvetnim Svetom so se pohvalili delegati iz Krškega, Stične, Ljutomer, Kranja, Trbovelj in Šoštanj.

V Avstriji lojalni, v kapitalistični Jugoslaviji lojalni, v socialistični Jugoslaviji lojalni — v kateri državi pa končno ne bodo samo lojalni, ampak tudi aktivni državljani?

Eden delegatov je vprašal, ko smo pri tretji točki dnevnega reda govorili tudi o tistih prosvetnih delavcih, ki so vsakogar pa nikogar. Naše organizacije ne morejo biti samo stanovske organizacije, saj so sestavni del borbenih delavske organizacije. Zato bo treba zapustiti princip množičnosti in se absolutno podrediti principu prostovoljnosti. Smo marksistična organizacija in kdor z načeli ne soglašaja, naj bo izven organizacije. Dovolj smo moralno trdni, dovolj širokogrudni, da bomo še naprej štili dobre učitelje, čeprav ne bodo v naših vrstah. Toda tistih, ki menijo, da je prišel čas za likvidacijo socialističnih pridobitev NOB, se bomo morali znati otresti. In cerkev naj bo zares ločena od šole, kakor to zahteva naša ustava. Popolnoma ločena!

Nekateri delegati so orisali težek položaj učitelja na vasi, kadar se ta bori proti verskim predsodkom ali pa proti političnemu vplivu cerkve. Osamljen je, nobena množična organizacija ga ne podpre.

Studij ostane slej ko prej osnovna oblika našega dela. Ne pozabimo na sistematičen študij ustroja materije, da bomo mogli ljudem dokazovati ne pa zgolj govoriti. Studij naj bo nenehen, toda brez pritiska upravne linije, ker postane sicer mrzek. Usmerjajo naj ga Pedagoško društvo, predmetni aktivni in razgledani inšpektorji. Predsedstvo republiškega odbora priporoča študij zbornikov I, II in III blejskega materiala. Zaradi reorganizacije študij ne sme zaostati!

Nato smo sprejeli zahvalo CK LMS za tiste tovariše, ki so sodelovali na progi in tiste, ki so se odzvali na anketo CK LMS. Tudi smo se dobobra seznanili z intencijami mladinskega vodstva, kar nam bo prav prišlo, ko bomo razmišljali o tem, kako bi mogli posvetiti še več svojih moči naši mladini, za kar smo se obvezali tudi na tem plenarnem sestanku.

pedagoških delavcev na Bledu I., II. in III. del. Poglobiti je ideološko borbo, pri kateri se moramo vse bolj kot doslej nasloniti na organizacijo OF — ne da bi se seveda pri borbi mišljenj izneverili potrebni širini, psihološkemu razumevanju, toleranci in tovarištvu. Neizprosni pa moramo biti proti odkritim in prikritim sovražnikom ljudske oblasti, ki se danes večinoma skrivajo za zaščitnim plaščem vere. Organizacije je treba graditi na principu prostovoljnosti in ne siliti vanje tistih, ki si tja ne žele. V vseh organizacijah — posebej pa še v mladinskih — naj naši člani opravljajo potrebno vzgojno in pedagoško delo, sami pa se naj neprestano pedagoško izpopolnjujejo z naročanjem na pedagoški tisk in študijem materiala, ki ga ta objavlja.

Svet za prosveto in kulturo je pohvalil in nagradil svoje učitelje

Prezidij FLRJ je konec šolskega leta odlikoval štiri učitelje iz suboškega okraja za njihovo požrtvovalno in vestno delo. Eden je prejel Red dela, a ostali trije Medaljo dela.

Svet za prosveto in kulturo je nagradil za vestno in požrtvovalno delo še širši krog prosvetnih delavcev. 14 učiteljev je dobilo pismene pohvale in knjižne nagrade, 13 pa samo knjižne nagrade.

Nagrajenci v Gornji Radgoni

Z Redom dela je bilo letos odlikovanih pet naših članov. Svet za prosveto LRS je nagradil tri, 15 prosvetnih delavcev pa je prejelo knjižne nagrade. Od teh odhajajo v pokoj tov. Benkovič Lado iz Kapele, Brumen Marija iz Stare gore, Grosman Ida iz Vidma, Lorber Marija iz Cerkevčaka, Kovič Berta iz Radene in Stumpf Ana iz Cerkevčaka.

Nagrajevanje najboljših prosvetnih delavcev ljutomerskega okraja

IO ljutomerskega okraja je nagradil 22 najboljših učiteljev osnovnih šol in šole učencev v gospodarstvu ter profesorjev gimnazij in glasbene šole v Ljutomeru. Nagrajenci so prejeli denarne nagrade v znesku din 90.000.—

Predsednik okr. odbora SUP tov. Belec Janko se je ob tej priliki poslovil od dveh tovarišic, ki stopata v pokoj: od tov. Lindtner Alfonze, prof. na gimnaziji Ljutomer ter Snajder Franje, učiteljice na osn. šoli Ljutomer. Tov. Belec je v svojem govoru prikazal zaslug in delo obeh tov., ki sta vršili učit. službo preko službene dobe. Tov. Lindtner je pokazala veliko ljubezen do učitelj. in vzgojiteljskega poklica ter žela v njem odlične uspehe. Prav tako je z uspehom delovala povsod tam, kjer je bila pri kult. prosv. prireditvah potrebna tiha, a vestna in pridna delovna moč. Tov. Snajder Franja je bila prav tako vsa predana učiteljskemu in vzgojiteljskemu poklicu, ter bila kot odlična pedagoginja, dobra psihologinja in metodičarka mentor mlajšemu kadru.

Prav posebno priznanje in pohvala ji gre kot skrbni urejevalki ljutomerske okrajne knjižnice, ker je pripomogla, da se je ta razvila v kvalitetno knjižnico.

Tov. Lindtner, tov. Snajder in vsi ostali nagrajenci naj nam bodo vzor. Posnemajmo jih!

Z. B.

Izšla je »OPĆA PEDAGOGIJA«, priročnik, ki ga je uredil dr. Stjepan Pataki. Priročnik ima 472 strani. V njem je obdelano celotno gradivo splošne pedagogike v obsegu programa petletne učiteljske šole. Priročnik pa bo dobrodošel ne samo učiteljskim kandidatom, ampak tudi učiteljem, profesorjem in študentom višje pedagoške šole, filozofske in matematično-prirodoslovne fakultete. Naklada je omejena, zato poziva založnica učiteljska in posameznike, da pohite z naročilom. Cena knjigi še ni določena, bo se pa kretala okoli din 350—400. Prednaročila sprejema Pedagoško-književni zbor — Zagreb, Trg maršala Tita br. 4.

OPOZORILO

Izšli so trije deli Zbornika pedagoškega kongresa. Člani PD, udeleženci kongresa in upravitelji ga naj dvignejo v podružnicah DZS najpozneje do 1. X. 1951.

Navodila razširjenega plenuma RO SUP osnovnim organizacijam pred reorganizacijo sindikalnega dela

Razširjeni plenum RO SUP, ki se je sestel na posvetovanje dne 2. IX. 1951 v Ljubljani, naroča osnovnim organizacijam na podlagi sklepov Kongresa Sindikata učiteljev in profesorjev Jugoslavije naslednje:

I

Sindikalni funkcionarji naj takoj seznanijo članstvo s potekom kongresa, še posebej pa z resolucijo, ki jo je Kongres sprejel in je bila objavljena v Biltenu Centralne uprave SUP št. 4 z dne 21. avgusta 1951.

Sprejeti sklepi so obvezni za vse naše organizacije, ki se naj pri njih izvedbi ravna tudi po navodilih CU, ki so objavljena v isti številki biltena. Izjema je le vprašanje predmetnih učiteljev, ker zahteva to pri nas drugačno rešitev. Plenum osvaja predlog predsedstva RO SUP, da se naj včlanjevanje v nove organizacije izvrši po dejanski strokovni kvalifikaciji. V profesorsko društvo se bodo torej včlanili profesorji s fakultetno izobrazbo, učitelji, ki jim je bil profesorski naslov priznan, in pa tisti predmetni učitelji, ki so študij na Višji pedagoški šoli že končali, vsi ostali predmetni učitelji pa so včlanjeni v učiteljskem društvu, ne glede na zavod, kjer službujejo.

Občni zbori novih osnovnih okrajnih organizacij se naj izvedejo v mesecu septembru ali oktobru po

dosedanjem sindikalnem pravilniku. Občni zbori obeh (treh, štirih) osnovnih okrajnih organizacij naj bodo razen v večjih mestih na isti dan, po možnosti neposredno za zadnjim plenarnim sestankom dosedanje organizacije SUP.

Občne zbornice osnovnih organizacij, kakor tudi repub. ustanovne občne zbornice (kongrese) novih društev bodo izvedli dosedanjí sindikalni forumi, ki pa bodo kooptirali po nekaj zastopnikov strokovnega, posebnega in vzgojnega šolstva.

Osnovne organizacije učiteljev in profesorjev izvolijo na svojem obnem zboru na vsakih začetiš tsto članov po enega delegata za ustanovni kongres, osnovne organizacije strokovnega in posebnega šolstva pa po enega delegata na vsak zavod.

Republiški ustanovni občni zbori novih društev morajo biti še v tem koledarskem letu.

Dosedanji blagajniki bodo pobirali in odvajali članarino do konca decembra t. l. Da bi pa mogli finančno poslovanje pravočasno zaključiti, naj poberejo vso članarino najkasneje do 10. decembra 1951 ter jo s poročili o porabljenih članskih znamkah pošljejo Republiškem odboru do 15. decembra 1951. Razdelitev imovine osnovnih organizacij naj se izvrši na zadnjem plenarnem sestanku SUP v skladu s številom članstva novih okrajnih društev. Klubi, knjiž-

nice, domovi se ne razdele, ampak ostanejo v skupni uporabi vseh prosvetnih delavcev.

II

Z novim finančnim sistemom, ki osvaja vrsto predlogov, za katere se je zavzemala doslej naša sindikalna organizacija, bo materialni položaj prosvetnega delavca znatno izboljšan. Potrebno pa je, da naše sindikalne organizacije sodelujejo pri komisijah za določanje službenih let, po katerih se bodo odmerjale plače, ter kontrolirajo, če so bili vsi člani obveščeni o priznani jim službeni dobi.

Sindikalni forumi naj zatro vse intervencije posameznikov s tem, da prevzamejo nase obveznosti, ki jih glede zaščite članstva nalaga funkcionarjem sprejeta moralna obveza. Seznanijo naj se z vsemi zakoniti določili, uredbami in zakoni, jih krajnjim funkcionarjem tolmačijo in se tudi sicer z vsemi silami bore za njih izvedbo. Stvari, ki jih more rešiti samo okraj, naj ne predlagajo v rešitev višjim forumom, dokler niso očitno kršene zajamčene pravice članstva.

III

Vsebinsko delo naših organizacij zaradi reorganizacije ne sme niti za trenutek zastati, ampak ga je treba še razširiti. Za študij priporoča plenum material zbornika o kongresu

0 verski vzgoji in sindikatu

Ze nekaj časa lahko zasledujemo v dnevnem časopisu zanimive in silno poučne vesti, ki nam kažejo, kako skušajo nekateri ljudje, ali boljše: skupine ljudi — izrabiti široko demokracijo v naši domovini in jo izkoristiti v svoje namene. Čas, ko naš boj za socializem postaja iz dneva v dan vedno bolj last ljudskih množic in se odraža v tem, da se naša demokracija vedno bolj širi in pogloblja, se je zazdel primeren in odločilen trenutek za vse tiste ljudi doma in v inozemstvu, ki se ne morejo sprijazniti z življenjskimi dejstvi. Politični klerikalizem je začutil, da prihaja njegov čas. Kakor vedno, tudi tokrat ni računal pravilno. Pozabil je na vso preteklost iz časov pokojne Avstrije in predaprilske Jugoslavije, zadnjih deset let pa je kar prešel. To nam dokazuje primeren na Ptujskem polju, zeganje na Ptujski gori in še marsikaj. Politični klerikalizem se je ob podpori redkih pristavev iz inozemstva našel na področju. Nasedli so mu najprej protijudski duhovniki, ki se še vedno niso znašli v isti vrsti s svojim ljudstvom. Zagrmeli so s prižnic in v spovednicah, ponekod pa so organizirali cele skupine svojih privrženec. Vse načine in možnosti izkoriščajo, da s takim ali drugačnim pritiskom na starše dobijo v svoje roke mladino, na drugi strani pa hočejo pritegniti tudi pedagoške delavce, ali pa jih vsaj nevtalzirati, da bo njihovo delo laže — uspešnejše.

Tako se pohod političnega klerikalizma odraža tudi med nami in je postal, če se izrazimo po domače, vprašanje, ki ostro zadeva ob pedagoško delo — pedagoške delavce, zlasti še, ker je žal že na tem področju doslej nekaj uspehov.

Naj spregovorijo nekateri primeri. V Mariboru je prosvetni delavec, ki je član sindikata učiteljev in profesorjev, izrazil »v duhu demokracije« svojo zahtevo, da je treba marksizem pognati iz naših šol; v nekem okraju je šolski inšpektor poslal dva svoja otroka k birni, nekaj dni pozneje pa je na uradni konferenci grmel zbranim učiteljem o borbi proti klerikalizmu in napadal prosvetne delavce, ki kažejo dvojni obraz. Ni bilo malo primerov, ko so pedagoški delavci opozarjali učence, naj nikar ne pozabijo prinesiti potrdila za vero, ali pa so celo Tončka ali Jančka opozorili, da naj prinese potrdilo jutri, ker bo sicer prepoznano. Se vedno so med nami tovariši, ki v šoli sicer pravilno učijo in vzgajajo učence, svoje otroke pa so vpisali k verouku, »ker vendar morajo dobiti neko moralno vzgojo, da ne bodo rastle divje«, profesor pedagogike pa je sedaj, ko je zavlada demokracija, zopet začutil toliko spravečnosti, da se javno pokaže v cerkvi, čeprav poučuje bodoče učitelje psihologijo na marksistični osnovi. Da so bili tudi primeri, ko je upravitelj šol veroučitelju »na roke« in mu udelil vero med učnimi urami in da so nekateri učitelji s svojo avtoriteto uplivali na otroke in jih pridržali pri verouku, o tem ne bomo govorili posebej.

To je samo nekaj primerov. Marksizmo bi iz prakse lahko navedel še marsikaj, zato je potrebno, da prosvetni delavci, ki so člani sindikata učiteljev in profesorjev to vprašanje med sabo razčistimo, zlasti še, ker so nekateri med nami že nasedli in so se začeli izjavljati za nevtralnost, toleranco in lojalnost. Vsi vemo, da je sindikalna organizacija protostrojna organizacija na marksistični osnovi. Pred nas se postavlja dve vprašanji: Ali je potrebno, da so prosvetni delavci, ki po svojem prepričanju ne morejo biti člani take organizacije, še nadalje njeni člani? In drugo: Kako dolgo bo še veljanska večina prosvetnih delavcev, ki so se odkrito in s prepričanjem vključili v to in prav tako organizacijo dovoljevali, da posamezniki, ki vanjo ne spadajo, slabijo njeno življenjsko silo in enotnost? V tem se bomo morali odločiti. Članstvo v sindikatu učiteljev in profesorjev je popolnoma protostrojno, nikogar ne silimo, da je član sindikata in, če že sam nima toliko poštenja in junaštva, da bi izstopil, bomo morali z njim pač spregovoriti resno besedo. Prosvetni delavec, ki bi rad pognal marksizem iz naših šol, pač nima pravice, da bi bil član sindikata, ki je zgrajen na osnovah marksizma.

Naše sindikalne podružnice so v letih po osvoboditvi posredovale svojem članstvu ogromno pomoč v boju za boljše kvaliteto pouka, tako v metodično-didaktičnem pogledu, kakor tudi v pogledu idejnosti pri pouku. Mnogi nejasni pojmi so se razčistili in naše delo je postalo laže. Tudi številna druga vprašanja so že razčistili, zato ne bomo mogli mimo pojavov, ki smo jih našli. Razčistiti jih bomo morali čim prej in čim bolj energično, obenem pa bomo morali zavzeti svoje stališče in ne slediti dosledno in brezkompromisno. Človek, ki mu je ljudstvo zaupalo v vzgojo najdražje kar ima, svoje otroke, mora biti sam moralno tako visok, da mu ne more nihče očitati ničesar. Sindikalne podružnice bodo tiste, ki bodo vprašale svojega tovariša ali tovarišico, v čem je kot moralno osnovo za to, da je naš in

špektor zahteval od učiteljstva eno, sam je pa delal drugo, preprečiti in žigosati bodo morale primere, ko učitelj učence eno, navaža jih pa k verouku, kjer bodo slišali nekaj povsem nasprotnega. V sindikatu se bomo morali razgovoriti o vprašanju učiteljev, ki pošiljajo svoje otroke k verouku, ali pa so jih celo poslali k župniku za ministrante. Ali sami res nimajo v sebi toliko moralnih osnov, tolike moralne sile, da bi lahko sami dali svojim otrokom pravilno moralno vzgojo, pa če hočejo, nazadnje tudi versko vzgojo? Ali morajo to, za oblikovanje celotnega človekovega karakterja tako važno nalogo v resnici prepustiti nekemu drugemu, morda celo takemu človeku, ki ni našel mesta v velikem občestvu svojega naroda? Seveda ob tem nastane vprašanje, v koliko je tak človek sploh lahko vzgojitelj. Morda bo ta naloga malo delikatna, vendar jo bodo morale podružnice reševati bolj revolucionarno kakor doslej.

Sploh bomo morali rešiti že sedaj v začetku šolskega leta energično vprašanje verouka v šoli in doma. Ne bomo se proti veri, niti ne mislimo preganjati cerkve, toda hočemo vzgojiti naše otroke v poštenju in resnici. Poštenje in resnica pa je lahko samo ena in učijo jo lahko samo poštene ljudje, nikdar pa tisti, ki bi hoteli vero izkoristiti za svoje umazane politične namene. Tu ne more biti nobene tolerance, niti lojalnosti. Na plenumu republiškega

Obiskali so nas učitelji člani socialističnega učiteljskega društva iz Koroške

V težnji za čim tesnejšim zblizanjem in medsebojnim poznavanjem z naprednimi organizacijami prosvetnih delavcev v svetu je Republiški odbor sindikata učiteljev in profesorjev Slovenije povabil Društvo socialističnih učiteljev iz Koroške naj pošljejo na 14-dnevno letovanje v Slovenijo in na Jadran skupino svojih članov. Društvo je to vabilo sprejelo in 15. avgusta smo pozdravili v naši sredini 15 tovarišev avstrijskih učiteljev osnovnih in meščanskih šol iz vseh predelov Koroške.

Gostje so si v Ljubljani ogledali med drugim tudi Univerzitetno knjižnico, galerije, otroški vrtec, Dom slepih, Ekonomski tehnikum ter Litostrojo. Med bivanjem v Ljubljani so imeli razgovor s člani Pedagoškega društva, en večer pa so bili gostje Društva slovenskih književnikov. Z avtobusom so obiskali Gorenjsko, kjer so prisostvovali padalskemu prvenstvu v Lescah, obiskali naš počitniški dom v Zupzah, množični grob v Dragi pri Begunjah, Prešernovo rojstno hišo, Martuljek, Vintgar in Bled. Nato pa so preživeli 9 sončnih dni v Crikvenici ter naredili od tod izlet na Rab in v Vrhniko na otoku Krku. Ob povratku pa so si ogledali še Postojnsko jamo.

Večina avstrijskih tovarišev je prišla v Jugoslavijo z dokaj nejasnimi pojmi o življenju pri nas (saj so nekaterim celo odsvetovali naj ne gredo v Jugoslavijo). Pod vplivom sovražne propagande (predvsem kominformistične) so pričakovali strahovit policijski teror, da jih bo na vsakem koraku spremljal detektiv, da ne bodo smeli z nikomur svobodno govoriti itd. (kot je to praksa v SZ in ostalih kominformističnih državah). Seveda so se že takoj prve dni prepričali o nasprotnem, ko so se svobodno gibal povsod, se razgovarjali z ljudmi na ulicah, obiskali svoje sorodnike itd. Izredno so se čudili skrbi naše ljudske oblasti za otroke in študirajočo mladino, za razvoj znanosti in kulture ter izrednemu tempu življenja. Tako so n. pr. izjavljali, da imajo občutek, da je pri nas vse v velikanškem gibanju in presnavljanju. Čudili so se navalu na železnice in parnike in sproščenosti, ki vlada med našimi ljudmi. Ob obisku v otroškem vrtcu so med drugim vprašali upravnico, koliko let je potrebno za pokojnino. Ko jim je povedala, da dobi polno pokojnino pri nas moški po 35, ženska pa po 30 letih službe, so bili nad tem navdušeni, saj je pri njih treba 40 let službe in še takrat dobijo samo 78 % zadnje plače. Ogled Litostroja in razgovor o delavskih svetih, njih pravicah in delu, je naredil na njih najgloblji vtis. Izredno so bili navdušeni nad lepotami naših krajev, predvsem pa jih je prevzelo naše morje. Tako so vsi brez izjeme kovali načrte, kako bi prišli prihodnje leto zopet k nam na oddih.

Ze razgovori ob sprejemu, posebej pa se razgovori s člani Pedagoškega društva in Društva slovenskih književnikov, so pokazali, koliko je vprašani, ki zanimajo nas in njih, koliko je problemov, ki bi jih želeli eni in drugi rešiti in tudi to, da so mnogi izmed teh problemov lahko rešljivi ob pravilnem medsebojnem razumevanju, spoštovanju in dobri volji. Tako so ob teh razgovorih dobili odgovore na vrsto vprašanj o naši oblasti, o volilnem sistemu, o pravicah in dolžnostih posameznika, o naši socialni zakonodaji, o rešitvi nacionalnega vprašanja pri nas in

odboru sindikata učiteljev in profesorjev je tovariš vsem tistim, ki so v bivši Jugoslaviji, med narodno-osvobodilno borbo in še danes trdijo, da so in hočejo biti lojalni, postavil vprašanje: Nekdaj ste čakali, v najtežjih časih, ko je ljudstvo trpelo ste hoteli biti lojalni in danes, ko se ljudstvo trudi, da bi si zgradilo srečo, ste še vedno ob strani — lojalni. Česa čakate, kakšna bi morala biti državna ureditev, da bi stopili iz svoje »lojalnosti« in postali živi del žive stvarnosti?

Podobno vprašanje bodo morale naše podružnice brezobzirno postaviti pred vse tiste prosvetne delavce, ki hočejo stati ob strani, pa bilo to brez slabih namenov, prvenstveno pa pred tiste, ki hočejo podtalno in imenu demokracije zaslepljeni biti orodje v rokah umazanih klerikalnih politikov, ki zasledujejo svoje razdiralne namene. Veljati bo moralo vsem, od gnilih liberalcev, ki v prejšnjih časih iz principa niso prestopili cerkvenega praga, a so danes njihovi otroci propagatorji za obisk verouka v šoli, pa vse do tistih lojalnih, ki skrivaj opominjajo učence na verouk. To je naša skupna stvar, vprašanje moralnega lika prosvetnega delavca, ki se je v dolgotrajnih bojih z režimi bivše Jugoslavije, med narodnoosvobodilno borbo in po osvoboditvi klesal in postal svetel in čist. To je naloga, ki stoji pred nami. Ne bo težko rešljiva, saj se zavedamo, da se bo za njeno izvedbo odločno in pošteno postavila veljanska večina vseh prosvetnih delavcev, ki je naslonjena na moč in silo vseh poštenih delovnih ljudi.

v zvezi s tem jim je bilo tudi razjasnjeno kako mi v Jugoslaviji praktično rešujemo vprašanje manjšinskega šolstva. Pri tem je bilo mnogo govora o dvojezični šoli na Koroškem. To je tudi popolnoma razumljivo, saj se okoli tega vprašanja prav zadnji čas vodi na Koroškem precej ogorčena politična borba, nas Slovence in Jugoslovane pa zanima to vprašanje, ker nam pač ni in nam ne more biti vseeno kako živijo naši bratje onstran meje.

Uredbo o dvojezičnih šolah pa tudi dejansko stanje dobro poznamo in reči moramo, da s trenutno situacijo ne moremo biti zadovoljni in da smatramo, da je stvari treba izboljšati. Zato smo z zadovoljstvom pozdravili gesto poslancev Socialistične stranke v deželnem zboru, ko so zavrnili žolčni napad poslancev avstrijske ljudske stranke in neonacistične zveze neodvisnih na dvojezično šolstvo in stavili predlog, da pošljejo posebno komisijo v Svico in Jugoslavijo, kjer naj ta komisija natanko prouči izkušnje pri reševanju nacionalnega vprašanja v teh državah. Mnenja smo namreč, da lahko proučitev prakse reševanja nacionalnega vprašanja, predvsem pri nas, samo ugodno vpliva na rešitev tega vprašanja na Koroškem. Pri tem pa se seveda dobro zavedamo, da morajo oblike reševanja tega problema zrasti iz današnjih stvarnih prilik na Koroškem. Trdna volja po resnično demokratični rešitvi tega problema, ki je eden najvažnejših preizkusnih kamnov avstrijske demokracije, go tovo našla tudi resnične demokratične in primerne oblike. Tovariši učitelji, ki so bili pri nas, so se lahko v mnogem že prepričali o stanju, ki vlada pri nas tudi po tem vprašanju. Izmenjali smo mnogo misli in z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da so avstrijski tovariši pokazali mnogo razumevanja za ta problem in da so obljubili postaviti vse svoje sile za čim pravičnejšo rešitev tega vprašanja. Mi jim želimo pri tem delu, za katerega vemo, da ob današnjih prilikah na Koroškem ne bo lahko, popoln uspeh.

V Crikvenici so našli v koloniji avstrijskih otrok nekateri tovariši tudi svoje učence. Na vabilo otrok in vodstva so si ogledali kolonijo in prisostvovali tudi enemu izmed običajnih obiskov, ki jih kolonije med seboj vršijo (zbrani so bili slovenski, hrvaški, makedonski in avstrijski otroci). O tem dogodku je tovariš Seebacher v pozdravu na poslovnem večeru izjavil: »Ze 40 let so mi poznane razprave in lepe besede o internacionalizmu, toda v praksi sem resnični internacionalizem prvič videl in doživel tam.«

Slovenski učitelji in profesorji z veseljem sprejemamo vabilo, da obišče prihodnje leto skupina našega učiteljstva Koroško ter se tam pobliže seznani s prilikami, v katerih danes živi in dela ljudstvo na Koroškem. Globoko smo prepričani, da bodo čimboljše medsebojno poznavanje, izmenjava misli, diskusije o pedagoških, kulturnih pa tudi političnih problemih samo pozitivno vplivale na izboljšanje medsebojnih odnosov med našima sosednima narodoma. Še več, sindikat učiteljev in profesorjev oz. bodoča društva želi, da bi se ta naš prvi poizkus medsebojnega zblizanja še bolj utrdil, da bi navezali še več stikov (izmenjavanje pedagoške literature, predavanja, pogostejši krajiš osebni in skupinski obiski itd.), da bi večkrat ustvarjali kontakte in izmenjavali misli, sma-

Več skupnega dela pri vzgoji mladine

Naša velika naloga je, da čimbolj približamo šolo širokim ljudskim množicam, približamo, tako, da bodo naše množične organizacije videle v šoli vzgojno, kulturno in prosvetno žarišče vasi, mesta ali mestne četrti, da bodo množične organizacije in društva čutila notranjo potrebo po stalnih stikih s šolo, se zanimala za šolske probleme in uspehe šole.

Zato je potrebno:

- a) da poiščemo načine in oblike dela za ustvaritev stalnega kontakta množičnih organizacij s šolo;
- b) da množične organizacije s svojim vzgojnim delom prispevajo k enotnosti vzgojne dejavnosti.

Nemogoče je predpisovati enotno obliko in način dela za dosego stalnih stikov množičnih organizacij s šolo, vendar si moramo z njo v prvi vrsti pridobiti zaupanje ljudstva. Brez tega si ne moremo zamisliti koristnega dela. Kako pridobiti to zaupanje? S pravilnim odnosom do dela, z vzglednim načinom življenja in z ljubeznijo do ljudskih delovnih množic. Ob vsem tem bomo lahko našli primerne oblike stalnih stikov z ljudskimi množicami, kot so n. pr. udeležba pri sejah odborov množičnih organizacij, udeležba na množičnih sestankih, kjer naj bi se vedno (pa ne kot zadnja točka) obravnavala tudi vzgojna vprašanja. Množične organizacije morajo pomagati pri organizaciji tečajev, skrbeti za udeležbo na predavanjih ljudske univerze, skratka, pomagati povsod, kjer so skupni interesi, težnje in stremeljenja glede vzgoje in izobrazbe naših ljudskih množic, predvsem pa naše mladine.

Usmerjati množične organizacije k temu smotru ni lahko. Potrebno je nenehno poučevanje, prepričevanje, velika poštovanost, svetovanje; pokazati je treba množicam, da so tudi one soodgovorne za neuspehe v šoli, pokazati jim, da se morajo zanimati za šolske probleme; pripraviti je treba člane množičnih organizacij do tega, da bodo na sestankih govorili o njih. Po takem delu bodo ljudje pričeli gledati na šolo, na vzgojitelje, učitelje in profesorje kot na del organsko povezane skupnosti.

Množične organizacije morajo pomagati šoli tako moralno kot materialno n. pr. pri obisku šole, prihajanju na roditeljske sestanke, pomoči socialno šibkejšim in moralno zanemarjenim otrokom, zanimanju za zdravstveno stanje, obisku šolskih prireditev, obisku splošnoizobraževalnih tečajev in šol, skrbri vzgojitel-

čani Sveta, ki so v maju obiskali ves teren in so stopili na petih konferencah v stik z vsemi učitelji, so zaprosili posamezne skupine, da bi izdelale načrt za pravilno razporeditev kadra v okraju. Svet je pooblastil in naročil predsedniku, da govori z vsakim prosvetnim delavcem, ki prihaja v poštev za premostitev. Žal, da od tega vsega ni imel Svet nobene koristi.

Večji del premeščenih učiteljev je soglašal s premostitvijo, je pa nekaj primerov nerazumevanja. Učitelj v Kupšinci, ki ima nepravilen odnos do množičnih organizacij, do KLO, (ki je predlagal njegovo premostitev) ki se je pravdal z nekaterimi kmeti, ugovarja odloku Sveta, ko ta želi ugoditi želji ljudstva. Se dva primera sta. Iz Novega mesta se je Svetu javil mlad pripravniki par. Povabili smo oba zakonca kar na sejo in jima ponudili mesto na petrazrednici v Kuzmi, ki je edina petrazrednica v okraju. Zahtevala sta šolo z električno razsvetljavo. Če upoštevamo, da je od 56 šol le 7 elektrificiranih, potem je jasno, da jima Svet ni mogel nuditi takega mesta. Vendar sta si ogledala šolo v Kuzmi. Ni jima ugajala, ker je oddaljena od avtobusne postaje 6 km in do postaje ni najboljša pot. Vrnila sta se v Soboto.

trajoč, da lahko takšno sodelovanje, ki je zasnovano na enakopravnosti in spoštovanju nezavisnosti vsakega naroda, mnogo koristi razvoju prosvete in kulture, jačanju demokratičnih sil v svetu ter splošni borbi za mir. V naši veri, da je taka pot mednarodnega zblizovanja pravilna, nas je potrdil tudi obisk avstrijskih učiteljev iz Koroške, saj smo spoznali v večini od njih resne in poštene tovariše, ki si poglobljanja ter utrjevanja našega sodelovanja iskreno želijo. B. V.

ljev in njihovem prizadevanju za vzgojo mladine in njeno učenje, pri skrbi za šolsko poslopje, pomoči pri organiziranju brigad, letovanj, taborenj, obdarovanju najboljših učencev itd.

Doseči moramo, da bodo množične organizacije zavestno izpolnjevale te naloge in pomagale šoli. Iz delovnih množic in iz vzgojnih kolektivov bo tako dihala svežina in razgibanost. Doseči moramo, da bo delovno ljudstvo, zbrano v množičnih organizacijah, z vsemi svojimi težnjami in nagnjenji živelo in delalo kot enota, ki je vse svoje osebne interese podredila interesom skupnosti.

Ce bomo prosvetni delavci izpolnjevali naloge, ki jih imamo do množičnih organizacij, bomo lahko izvedli tisto, kar smo v začetku nakazali; zainteresirali bomo namreč množične organizacije za uspeh šole. Množične organizacije bodo gledale na šolo, na prosvetnega delavca, na vzgojne in učne uspehe kot na sestavni del teženj delovnega ljudstva.

Vzgoja mladega človeka je zadeva nas vseh, ne pa samo zadeva šole in doma. Vzgoja zavisi od vseh faktorjev, ki posredno ali neposredno vplivajo na otroke. Šola, dom in množične organizacije morajo storiti vse, da bodo ti činitelji vplivali pozitivno na otrokov razvoj (kino, gledališče, knjiga, cesta, šport). Poleg kina, gledališča in knjige gotovo vpliva tudi cesta pozitivno ali negativno na otroke. Tu je predvsem naloga odraslih, članov množičnih organizacij, da pomagajo vzgajati. Otrok opazuje odrasle na cesti. Opazuje hojo, obnašanje, poslušajo razgovore. Tega se večina ne zaveda v dovoljni meri. Kadar koli vidi kdo od odraslih otrokovo nepravilno ravnanje ali obnašanje, je poklican, da stopi do otroka in ga opozori na to, ne pa da gre mimo vsega, se sicer zgraža nad mladino, najde pa hitro opravičilo zase, češ, »saj to niso moji otroci«.

Množične organizacije premalo usmerjajo mladino v kulturno življenje in premalo rešujejo precej odprta vprašanja doraščajoče mladine od 16.—18. leta (spolno življenje, kajenje, pijančevanje), ki se pojavljajo v tej dobi. Za ureditev teh vprašanj je potrebno več vzgojnega dela med mladino. Prav bi bilo, da bi se organizacije OF tesno povezale z vodstvi internatov, domov itd. Treba je torej več skupnega dela pri vzgoji mladine.

Nekaj o premostitvah v okraju Murska Sobota

Predsednik ju je poslal na šolo v Lipovce, ki ima elektriko in železniško postajo, toda nista se več oglašala na Svetu, kar pomeni, da ne želita niti tega mesta. Mislim, da je šel Svet dovolj na roko mlademu, pripravniškemu paru. Tak postopek pomeni, da si demokratičnost nekateri napačno tolmačijo, ker je ne razumejo ali nočejo razumeti. V tretjem primeru želi tovariš, ki je premeščen, zapustiti okraj in se preseliti v lendavski okraj. Sicer je prej izjavljal, da bo sploh zapustil službo, če bo premeščen, toda sedaj želi na ta način izvajati pritisk na Svet.

Navedeni primeri kažejo, da je med prosvetnimi delavci našega okraja nekaj politično nezavednih ljudi, ki gledajo le na svoje osebne koristi in se ne zavedajo, da so v okraju vendar zaradi ljudstva in ne ljudstvo zaradi njih.

Pripomba uredništva: Objavljamo dopis, ki smo ga prejeli v zvezi s premostitvami v Murski Soboti, čeprav po poročilih, ki jih imamo, sam potek letošnjih premostitev ni točno opisan. Vsekakor naša sindikalna organizacija ni bila tu konzultirana. Tovariša Stublja, predsednika okrajnega odbora SUP, smo zaprosili, da zadevo pojasni.

Nezgodno zavarovanje šolske mladine

Tudi letos v začetku šolskega leta bo DOZ - Državni zavarovalni zavod izvedel akcijo za nezgodno zavarovanje mladine. Lani je bila izvedena akcija na vseh šolah, in je bilo zavarovanih preko 73 % učencev oziroma dijakov. Uspeh letošnje akcije mora biti še boljši.

Številni primeri nesreč med mladino potrjujejo, kako nujno potrebna in koristna je zaščita, ki jo nudi mladini to zavarovanje. Po podatkih za šolsko leto 1949/50 se je v Sloveniji primerilo med mladino 1774 zavarovanih nezgod in je DOZ izplačal skupno 2.283.852.— din odškodnin. V šolskem letu 1950/51 pa se je število zavarovanih nezgod zvišalo na 2442, odškodnin pa je bilo v skupnem izplačilih za 4.734.628.— din.

Vsako leto je sodelovalo pri DOZ-ovih akcijah poštrovnovalno in iniciativno učno osebje skoraj na vseh šolah, pa naj je bilo to pri samem vpisovanju v zavarovanje ali pozneje pri obravnavanju primerov nezgod in pri izplačevanju odškodnin. To sodelovanje letos še poglobimo. Zavarujemo vse učence, da bodo tako v primeru nesreče vsi deležni potrebne zaščite.

Ali nisem tudi jaz zaslužil nagrade?

Taka in podobna vprašanja vznemirjajo marsikoga. Mnogokrat pa ne ostane samo pri takem prehodnem vzneirjenju, ker se le-to stopnjuje v vedno jasnejši občutek nezadovoljstva, ki ima negativne posledice zlasti v dejavnosti posameznika, včasih pa tudi za celotni delovni kolektiv. Prav v začetku šolskega leta bi bilo zelo potrebno, da bi vsaj nekoliko osvetlili vprašanje nagrajevanja, ki ima v socialistični družbi svojstven moralni značaj, česar se ga marsikdo ne zaveda. Posebno važna se mi zdi pri tem razlika med smotri socialističnega nagrajevanja in vsakdanjo prakso nagrajevanja.

Najprej nekaj misli o postopku pri predlogih za nagrade.

Ko je odbor naše SP pred nedavnim sam izbral in predlagal tovariše za nagrade, je bila posledica tega vsestranska kritika. Pri zadnjih predlogih je zato postopal odbor tako-le: na svoji seji je zopet izbral tovariše za nagrade, o predlogu pa je odločalo članstvo na podružničnem sestanku z glasovanjem. Predlog odbora so sprejeli soglasno brez vsakršnih pripomb. Kaj lahko povzamemo iz tega? Ali je bil tokrat predlog odbora tako vsestransko realen, da je odpadla vsaka debata? In dalje, ali je logična posledica soglasno sprejetega sklepa, da ne bo nobene kritike? Žal, tudi tokrat kritika ni izostala, je pa imela drugačen značaj kot prvič.

Torej, ne predsednik in tajnik ali odbor SP, ampak vsi člani naj odločijo o nagradah. Le tak postopek je načelno pravilen, socialističen.

Podobno je pri predlogih za nagrade v okviru ožjega delovnega kolektiva na večjih šolah. Upravitelj ali ravnatelj predlaga posamezne pedagoške delavce za nagrade Svetu za prosveto in kulturo pri OLO. Čeprav je neposredni stavešina tisti, ki ima najboljši vpogled v delovna prizadevanja posameznika, je samo njegovo mnenje vendarle preozko. Tudi v tem primeru bi morali postaviti končno odločitev na širšo podlago. O utemeljenem predlogu za nagrade, ki bi ga staval v svoji funkciji neposredni stavešina, bi naj dokončno razpravljali in odločili učiteljski zbor. Pri tem ne gre toliko za event. samovoljnost stavešine, ampak predvsem za kolektivno zavest posameznika, ki se ob takih prilikah ustvarja in razvija. Zanimivo dejstvo je, da so mnogi upravitelji in ravnatelji, ki seveda niso imeli osebnih interesov pri nagrajevanju, postopali tako, da je učiteljski zbor dokončno odločil o nagradah.

Naslednja stopnja je pri običajnem nagrajevanju Svet za prosveto in kulturo pri OLO. Tozadevne odločitve Okrajnega prosvetnega sveta pa so pri nagrajevanju širšega kroga prosvetnih delavcev popolnoma for-

malnega značaja in zato odveč, kajti nihče ne more odločiti o tem, česar ne pozna. Večina članov Okrajnega sveta se namreč lahko opira samo na bolj ali manj zadovoljivo formulacijo predloga za nagrado, ne na lastno prepričanje, ampak na predpostavko, da je predlog verodostojen, ker ga je podala določena oseba — predpostavke pa niso vedno dejstva.

Ce bo pa enkrat obveljalo prej opisano načelo kolektivnega odločanja, je pa mnenje Okrajnega prosvetnega sveta pri tem še toliko bolj formalno.

Vsako kolektivno odločanje bo napredno samo takrat, če bodo ljudje, ki tak kolektiv sestavljajo, (tudi Okrajni prosvetni svet), sposobni samostojnega pravilnega spoznanja in s tem v zvezi tudi pripravljeni, svoje stališče zagovarjati in braniti. V nasprotnem primeru pa je tako »odločanje« samo potencirana možnost za uveljavljanje posameznikov, ki bodo na račun kolektivne odgovornosti vsiljevali svojo voljo večini.

Posebno poglavje so nagrade članov okrajnega sveta; saj se je zgodilo, da je dobil član sveta istočasno kar dve nagradi. Pri takem načinu glasovanja je tudi razumljivo, kako pride do tega, da si nagrade razdeli med sabo ožji krog v kulturnih središčih — saj tisti, ki so v hribih imajo itak »posebni dodatek!«

Nagrada pa ima lahko seveda tudi funkcije nagobčnika.

Drugi bistveni sestavni del nagrajevanja pa je kriterij vrednotenja in ocenjevanja delovnih naporov posameznika v korist skupnosti.

Kaj je značilno za nagrado v socialistični družbi? Načelno je socialistična nagrada samo tista, ki jo prizna posamezniku delovni kolektiv. Pri tem pa nastane vmesno vprašanje: ali more denarna nagrada, ki jo prejme posameznik, pospeševati altruistično dejavnost? V prehodnem obdobju more tudi denarna nagrada pospeševati altruistično dejavnost. — Nujna posledica take nagrade pa mora postati sčasoma višja socialistična moralna zavest. Če se pa to ne zgodi, potem nagrada ni bila podeljena v skladu s smotri socialističnega nagrajevanja. Ta višja moralna zavest se pa najvidneje odraža v tem, da nagradjenec odstopi svojo nagrado kolektivu ali drugače v skupno korist. Taki primeri danes niso niti več tako redki. To je seveda najvišje pojmovanje socialističnega nagrajevanja, ob katerem se še danes marsikdo namrdne, ugotavljajoč, da pri tem zgubi nagrada svoj namen poleg tega, da je tako pojmovanje nagrade celo krivično, ker nasprotuje socialističnemu načelu: »Vsakomur po njegovem delu!« V resnici pa posameznik ni pri tem prav nič prizadet, kajti nagrada ni plačilo za

opravljeno delo v ožjem pomenu besede, ampak je predvsem priznanje. Vsako priznanje pa je pobuda, moralna opora za pospeševanje določene dejavnosti. Vsi pa vemo, da je v socialistični družbi to taka dejavnost, katere prvi in osnovni smoter je koristiti skupnosti. To je pa bistvena lastnost socialistične nagrade.

Vse izkoriščevalske družbe so s svojo družbeno ureditvijo omogočale in pospeševale egoizem. Socialistična družba pa je prva, ki egoizem omejuje in ga bo omejila do skrajnosti. V tem je veličina socializma. Nagradili bomo torej take ljudi, ki so prvič svojo dejavnost vskladili z interesi skupnosti in drugič, pri katerih interes skupnosti bistveno prevladuje nad interesi za osebne koristi.

Kako je torej z naslovnim vprašanjem? Ali nisem tudi jaz zaslužil nagrade? Mislim, da je odgovor po vsem navedenem lahek.

Ne, nisi je zaslužil, dragi tovariš, ker bi sicer ne postavljali takega vprašanja, kajti s tem dokazuješ, da so ti bile vodilo pri tvoji dejavnosti pričakovane gnotne koristi v obliki nagrade. Torej so egoistične tendence prevladoval nad interesi skupnosti in je tako vprašanje samo posledica razočaranja, ker so pričakovane koristi izostale. Za tako dejavnost pa v socialistični družbi ni nagrade, vsaj ljudje, ki razumejo socializem, je ne morejo priznati.

Največkrat se čutijo prizadeti ljudje, ki rinejo v ospredje, računajoč, da bo njihova dejavnost ocenjena po »zunanjem videzu«, ki je najenostavnejši kriterij sploh in zato pravilno opredeljen kot kriterij primitivnih ljudi.

Poznal sem učitelja na neki nižji gimnaziji, ki je bil splošno znan po tem, da je prijel le za tako delo, ki je bilo plačano. V prostem času pa je raje pohajkoval po ulicah na račun ogleda ostalih stanov, tovarišev. Ko ni dobil nagrade, ki jo je trdno pričakoval za požrtvovalno upraviteljevanje, razredništvo in poučevanje v ŠUG, je bil prepričan, da se mu godi nepopravljiva krivica. Razumljivo je, da si taki ljudje želijo le miru, to se pravi nobene kritike, in čimveč nagrad.

Torej za take ljudi se ne kaže potegovati, ker se sami dovolj potegujejo.

Zakaj pa mnogo tistih ljudi, ki imajo »posebni dodatek« le redko dobijo tako nagrado? Mnogo vzrokov smo že našli, eden važnejših pa je še v tem, da se morajo ti ljudje boriti za najmanjši, na videz brezpomemben uspeh, ki ga sploh nihče ne opazi. Torej, vidik realnosti, na katerega pri nagrajevanju, poleg vsega ostalega, tudi pozabljamo, čeprav je osnovne važnosti.

Pogosto nastane tudi vprašanje, ali zaslužijo nagrado taki tovariši, ki

osredotočijo svojo izvenšolsko dejavnost na izredni študij? Po mojem je ne zaslužijo, ker je največja nagrada obsežna v možnosti študija in bodo nagrado zaslužili šele takrat, ko bodo znali in hoteli svoje pridobljeno znanje posredovati drugim.

H koncu pa bi se še ustavil pri kritičnosti. Še tako dobra ideja namreč brez prizadevanja posameznikov ne pomeni nič.

Upoštevač slabše in dobre lastnosti človeka, si ustvarjamo o ljudeh mnenja, ki so pozitivna ali negativna. Iz tega pa še ne sledi, da bom človeku, o katerem imam dobro mnenje, prikrival napake, to bi bilo neiskreno. Prav tako je nepošteno, če bi človeku, o katerem imam sicer slabo mnenje, ne priznal njegovih pozitivnih dejanj in stremiljenj. Trdim, da je dolžnost vsakogar, da veruje, da ni nihče samo slab, ampak da ima tudi svoje dobro stran, če hoče, da bodo tudi drugi verovali njemu. Kritičnost brez take vere ni kritičnost, ampak sadizem. Dejstvo je, da ima tudi kritičnost svojo egoistično podlago in to predvsem v uveljavljanju mnenja kritizirajoče osebe. V socialistični družbi pa gre predvsem za tako kritiko, kjer prevladuje težnja koristiti s kritičnostjo skupnosti.

Kritika s socialistično zavestjo pa pri nas žal še ni razvita, kar je v prehodnem razdobju, v katerem živimo, razumljivo.

Nekateri tovariši danes ugotavljajo: »Ne kritiziraj, kajti samo zasvoščajo te in od tega imaš samo škodo.« Konkretno za nagrajevanje na menio nekateri: »Protekcija je bila in bo!«

Sam pa prioominjam, da protekciji prav s takimi izjavami dajemo možnost za obstoj in razvoj. Protekcije je v pravi socialistični družbi toliko, kolikor jo sami hočemo — seveda je posameznik v takem boju proti protežiranju ponavadi res neopomemben in jo največkrat »izkupi«

Počitniški pedagoški tečaji

V začetku meseca julija so bili najavljeni štirje pedagoški tečaji, o čemer je poročal »Prosvetni delavec« v 10.-11. in v 12. številki. Med temi tečaji je udeležbo na tečaju najbolje organizirala sindikalna podružnica v Tolminu, saj je bilo udeležencev na tolminskem tečaju nad 120, večinoma iz primorskih krajev. Tečaja v Mariboru in v Ljubljani se je udeleževalo po 50 do 60 tečajnikov, dočim je tečaj v Celju moral zaradi prenizkega števila tečajnikov (okoli 10) prenehati.

Mariborskega tečaja se je udeleževalo 47 profesorjev in učiteljev iz Maribora. Iz okraja Maribor-okolica 9, iz Ptuja 7, iz Murske Sobote in Ljutomer pa 4, iz Dolnje Lendave 3, iz Slovenj Gradca, Trbovelj, Poljčan, Trebnjega in Novega mesta po 2 in iz radgonskega okraja 1 udeleženc. Skupno število udeležencev je bilo na mariborskem tečaju 85.

Ob zaključku mariborskega tečaja je njegov pedagoški vodja tovariš Vranc ugotovil potek in uspeh tečaja. Zanimivo pa je, kako je nato ocenil tečaj njegov udeleženc, profesor Leskovic Viktor iz Maribora. Med drugim je rekel o tečaju tudi naslednje:

»Poslušal sem predavanja na tečaju in sledil debatam iz lastnega interesa. Že v začetku sem spoznal, da bi bilo škoda, če ne bi toliko dobrih misli prenesel tudi v našo šolo, saj dobro poznam potrebe svoje šole. Dobro je, če se sestajamo ob počitnicah v večjem številu. Starejši se tako ne utesne in si osvežijo problematiko, mlajši pa jo spoznajo in o njej razmišljajo.

Obiskovalcev tečaja je bilo polovica iz osnovnih šol, polovica pa iz gimnazij. Zajeti bi treba še tovariše iz strokovnih šol. Prevladovali so starejši šolniki, med mlajšimi pa so bili sami izbrani in zelo zainteresirani. Zanimanje je bilo tako veliko, da nismo hoteli imeti odmorov. Toda v tečaj je bilo še vedno zajetih premalo udeležencev, saj je n. pr. Pedagoška centrala imela pred vojno tečaje z 200 poslušalci. Čas tečaja (v začetku počitnic) je primeren in šestdnevni tečaj ni predolg.

Nato je ocenil še delo predavateljev, program tečaja in njegove pomanjkljivosti in navedel njemu probleme, ki jih je še pričakoval in o katerih bi še rad kaj slišal ter izrazil željo vseh udeležencev, da bi predavatelji svoja predavanja tudi objavili.

Tudi tečajniki v Ljubljani so bili s tečajem zelo zadovoljni. Ob zaključku tečaja so sprejeli naslednje sklepe.

Sklepi in predlogi, sprejeti na pedagoškem tečaju v Ljubljani v času od 2. do 9. julija:

1. Vsi udeleženci tečaja bodo po svojih močeh prenesli pridobitve tečaja med svoje tovariše v šolskih ali sindikalnih kolektivih ter z njimi nadaljevali in dopolnjevali naše diskusije o posameznih temah ter z najvažnejšo problematiko seznanjali merodajne faktorje.

2. Prosvetni delavec naj bi bil strokovno, pedagoško in politično

kot pravimo. Tudi jaz si ne domišljam, da bodo s takim razmišljanjem o vzrokih nepravilnosti, ki so izključno subjektivnega izvora, odpravljene nepravilni načini nagrajevanja. Prepričan pa sem, da bo takih nepravilnosti manj in v tem vidim smisel takih in podobnih razpravljanj.

Večina opravičuje svojo pasivnost z načelom: Ne brigaj se za to, kar se te ne tiče. Da je pa ta pojem »kar se te ne tiče« zelo prožen in prav zaradi tega odvisev od moralne zavesti posameznika, bom prikazal na naslednjem primeru.

Samska šolska upraviteljica si je hotela po svoji »funkciji« povečati svoje stanovanje na račun šolskih prostorov še za eno sobo. Posledica tega bi bila, da bi imel še en razred popoldanski pouk. Torej zaradi komoditete enega človeka, bi se naj pokoril en razred z učiteljem tako dolgo, dokler bi ne sezidali novega šolskega poslopja. Ko ji je neka tovarišica ugovarjala, je prizadeta odgovorila: »Ali si nisem tega zaslužila, ali mi res ne privoščite dveh sob?« Proti drugim, kjer je naletela na popolno odobravanje, pa je ugotavljala: »Od takega človeka lahko človek pričakuje tako opozicijo, ki vedno grize okrog sebe.« Ali se drugih tovarišev to res ni nič tikalo?

Iz tega sledi, da so neiskreni ljudje pri večini, zlasti pri nekaterih predpostavljanih, cenjeni in priljubljeni v nasprotju s poštenimi ljudmi in to seveda po kriteriju »zunanjega videza«.

Kdaj postane »grizenje« povod za nesoglasje in preprič? Predvsem v dveh primerih:

1. Če je kritika neopravičena ali zlonamerna in sadistična.

2. Če prizadeti ne prenese resnice in vztraja pri svojem stališču.

Vsako drugo iskanje povoda za preprič je nepotrebno pa čeprav gre samo za odgovor na vprašanje: »Ali nisem tudi jaz zaslužil nagrade?«

Se

A kakšna je sodba delovnega ljudstva o nižjih gimnazijah

Ob zaključku letošnjega šolskega leta je naše dnevno časopisje priobčilo več člankov o problemih našega šolstva, zlasti še o tem, ali so številne nižje gimnazije potrebne in kako so potekali sprejemni izpiti za prestop v višjo gimnazijo. S svojimi predlogi in kritikami so se oglašali zastopniki staršev in šolniki ter zagovarjali ozir. kritizirali obstoj nižjih gimnazij v sedanjih obliki.

Zanimivo pa bo ob zaključku te ankete ugotoviti, kakšna je sodba delovnega ljudstva o nižjih gimnazijah, o učiteljskem kadru na nižjih gimnazijah in ne nazadnje o dijakih, ki obiskujejo nižje gimnazije na našem podeželju.

Kdor koli je v preteklem šolskem letu živo spremljal delo učiteljskega in dijaštva na naših nižjih gimnazijah ter prisluhnil sodbi ljudstva, ki se je na številnih roditeljskih sestankih ogrevalo za obstoj nižjih gimnazij, vé, da se je s široko mrežo na novo organiziran. nižjih gimnazij v vsakem pogledu poglobilo tudi kulturno-prosvetno življenje naše vasi. Z novim načinom dela v nižjih gimnazijah se je prav v razredih nižjih gimnazij šolski obisk dvignil na takšno višino, da predvojni razredi tako imenovanih višjih ljudskih šol takšnega obiska niso zabeležili skoraj nikjer. To je dokaz, da se tudi delovno ljudstvo na našem podeželju zaveda važnosti šolskega obiska in zavestnega dela v šoli, katerega so učenci niž. gimnazij opravljali z vso predanostjo in voljo po napredku.

Odveč bi bilo tudi poudarjati, da so bili prav dijaki novih nižjih gimnazij nosilci poživilnega kulturno-prosvetnega dela, v katerem so se zlasti v zimski sezoni izživljale razne kulturne družinske naše podeželja s svojimi igralskimi, šahovskimi in drugimi odseki, da ne omenjam pozitivnega posredovanja dijaštva pri vaščanih za nakup in branje slovenskega časopisja ter slovenske knjige. Ljudska prosveta razpolaga verjetno s točnejšimi tozadevnimi podatki.

Nastaja pa vprašanje, kako je učitelstvo nižjih gimnazij pomagalo svojem dijaštvu na poti, ki si jo je utiralo v življenje in kako je profsorski kader višjih gimnazij po-

magal učitelstvu nižjih gimnazij v borbi za resnično in objektivno predelavo učnega načrta. Žal, da obstaja ponekod še antagonizem med profesorji popolnih gimnazij in učitelstvom nižjih gimnazij. Ta antagonizem se je v izraziti luči pokazal zlasti pri letošnjih sprejemnih izpitih za prestop dijakov iz nižje v višjo gimnazijo. Znani so mi primeri, ko je bil dijak v III. razredu nižje gimnazije ocenjen iz slov. jezika z oceno odlično, pri sprejemnem izpitu pa je bil ocenjen z redom zadostno. Prav tako je bila učenčeva naloga pri sprejemnem izpitu ocenjena z zadostnim redom, predmetni učitelj nižje gimnazije, ki si je to nalogo po končanem sprejemnem izpitu ogledal, na je izjavil, da bi jo ocenil dobro. Takšno nekoordinirano vrednotenje učenčevega znanja in kriterij, ki se tako vidno razhaja, verjetno ne moreta roditi dobrih uspehov, prizadeti starši pa bodo nižje gimnazije podcenjevali vse dotlej, dokler ne bo kriterij ocenjevanja tudi pri profesorjih višjih gimnazij takšen, da ne bo v opreki s kriterijem, ki si ga je po dolgoletni pedagoški in metodični praksi prisvojilo učitelstvo, ki poučuje na nižjih gimnazijah. Kaj naj si n. pr. misli oče, čigar sinko je padel pri sprejemnem izpitu, če mu pravi ravnatelj popolne gimnazije take reči: »Vaš sin naj ponavlja III. razred na našem zavodu, potem po prihodnje šol. leto najbrž uspešno opravi sprejemni izpit!« Ali ni takšno vrednotenje podeželske nižje gimnazije otipljiv primer nezaželenega antagonizma med dvema šolama? Ali je sploh mogoče, da bi dijak ponavljal razred, ko ima v rokah spričevalo, da je razred izdelal z dobrim uspehom? Ali ne bo zaradi takšnih primerov podeželsko prebivalstvo izgubilo zaupanja v svoje nižje gimnazije?

Resnici na ljubo bodi povedano, da so takšni primeri otipljivega antagonizma le izjemni pojavi, borba progresivnega učiteljskega in profsorskega kadra pa bo morala biti v bodoče ostro naperjena zoper nje, da se ne bo umetno poglobljajl prepad med nižjo in višjo gimnazijo.

Lojze Zupanc

ZBORNİK PEDAGOŠKEGA KONGRESA NA BLEDU IN NAŠ ŠTUDIJ (Neka) predlogov ob izdaji vseh treh delov Zbornika)

Pred kratkim nas je Državna založba Slovenije presenetila še z II. in III. delom zbornika o kongresu pedagoških delavcev na Bledu (lani oktobra). Tako imamo zdaj na 700 straneh zbrano vse gradivo, ki je — po mnenju nekega tovariša — pravi leksikon pedagoške dejavnosti, v celoti za naše delo nedvomno več let. Le škoda, da je naklada taka (2500), da bo delo kmalu spadalo med književne redkosti, saj šteje kader prosvetnih delavcev vseh strokovnih 6000 (brez ostalih republik, ki tudi želijo vedeti, kaj se v Sloveniji godi) in bo večina ostala brez tega važnega dela, ki tudi na zunaj reprezentira (čeprav v broširani obliki) našo doslej še zelo redko pedagoško književnost.

Prvi del Zbornika (izšel je pozimi) vsebuje plenarne referate, ki so že bili predmet našega študija v preteklem šolskem letu. Dvomim, da bi bila še kakšna študijska skupina, ki ne bi vsaj v glavnem poznala:

1. Referat Fr. Kimovec-Zige, ki je kot prvi v Sloveniji postavil možnost in meje pozitivni pedagoški tradiciji z ozirom na našo stvarnost. Kdor je predelal njegova izvajanja, ne bo mogel več biti v dvomih, kaj je v naši stari pedagoški progresivno in kaj moramo odkloniti. Pravilno stališče je važno za vsakega pedagoškega delavca, ki sledi razvoju pedagoške znanosti.

2. Referat G. Šiliha in dr. Gogale o značilnostih in pogojih kvalitativnega pouka poznajo najbrž na vsaki šoli. Tudi nadzorniki so po uradni poti priporočali študij teh dveh teoretičnih stališč, posamezne šole pa so prešle na njihovi osnovi tudi že na prenos kvalitete v prakso. Prav gotovo sta oba referata globoko posegla v pravilno pojmovanje kvalitativnega pouka na vseh stopnjah naših šol, praksa pa bo še morala preveriti, če ni bistvo dobrega pouka še kje drugje.

3. Referat dr. Šegulove o pomenu psihologije za vzgojno in učno delo predpostavlja jasne pojme v psihološkem vrednotenju in je kot tak pravi mejnik v naši dejavnosti. Marsikdo je dolga leta omalovaževal psihologijo v dobri veri, da je tako prav. V referatu, ki so ga predelali na vseh šolah, se je vsakomur »odprlo«, da socialistična šola brez psiholoških spoznanj ne more biti — šola!

4. Referat dr. Schmidta o stilu vzgojnega dela z učenci in pionirji je vzbujal v raznih diskusijah burne debate, ki so merile na pravilno in nepravilno delo s pionirji. »Več samostojnosti v pionirski oddelci«

je geslo, ki mora biti vodilno pri reorganizaciji pionirjev. Zato brez poznavanja osnovnih tez ne bo mogoče zavzeti pravih stališč na terenu. Študij referata je nujno potreben vsem, ki imajo v rokah p. o.

5. Referat I. Bertoneja o problemih strokovnih šol je bil obvezno predelani v učil. zborih vseh strokovnih šol. Zato bo delo na teh šolah vedno bolj homogeno in tudi pedagoško uravnano.

To so osnove, ki so nam služile za študij v šol. letu 1950/51. Jasno je, da moramo vsa spoznanja poglobiti še s sekcijskimi referati, ki so tudi na Bledu služili za poglobitev in ilustracijo teorije.

Kaj nam torej za študij nudi II. del Zbornika

1. Kako naj oblikujem razredni kolektiv, da bom ustregel zahtevam socialistične šole? To je pereče vprašanje, ki se ga bo morala lotiti vsaka šola. Tov. Vranc ga konkretno rešuje iz vidikov prakse, zato bo problem lažje rešljiv povsod na terenu, kjer se zbirajo tovariši v dobrem študijskem kolektivu. Odgovoriti bo treba na vprašanje »V kakšnih odnosih je kvaliteten pouk z organizacijo razrednega kolektiva?« Zanimiv problem, ki ga bodo morali obdelati najprej praktiki!

2. Tov. Rogl prikazuje primer, kako so v Prekmurju analizirali strukturo okrajnega področja, da so ugotovili pravilno omrežje šol z daljšo perspektivo v bodočnost. Zanimivo za vse organizatorje šolstva!

3. Tov. Menard odgovarja na vprašanje »Kako naj pišemo šolske kronike?« Odklanja vsako šablono v starem smislu in daje nove napotke vsem, ki sestavljajo kronike. Važno za vsako šolo!

4. O šolskem muzeju razglablja tov. Mehora in poziva pedagoške delavce k sodelovanju, ki je resnično potrebno.

5. Pouku slovenskega jezika so posvečeni štirje referati:

a) Tov. dr. Stupanova posega v jezikovni pouk na srednjih šolah;

b) tov. A. Žerjav razkriva važne probleme spisja;

c) tov. dr. Bajec hoče olajšati učenje knjižne izreke;

d) tov. A. Kopriva se zavzema za pravorečje v osnovni šoli.

Vsi štirje referati so važen doprinos k poglobitvi pouka slovensčine na vseh stopnjah naših šol, zato bodo dobrodošli tudi strokovnim aktivom.

6. Pouk prirodoznanja v osnovni šoli načena tov. J. Tomšič, ki posebno priporoča pravilne metode opazovanja in eksperimenta.

7. O tehničnih pripomočkih in učilnih razpravljalata prav temeljito tov. M. Hrovat in C. Hočevnar. Oba referata sta važna za vse šole, saj ni danes učitelja, ki ne bi tožil, da primanjkuje učil. Tu najde vsakdo potrebne napotke, da si lahko sam pomaga.

8. Zgodovinarji iščejo večkrat idejne smernice za pravilno obravnavo določenih poglavij. Tovariš J. Hainz poudarja v svojem referatu važnost idejno-politične vzgoje pri obravnavi novejših slovenske zgodovine.

9. Pisanje je problem, ki ga v zadnjem času načena celo srednja šola, češ da osnovne šole zanemarijo estetično pisanje. Doslej še nismo imeli enotno določenih črk. Tovariš Čopić v svojem referatu prikazuje vso težino vprašanja naših tiskanih in pisanih črk. Ker je med tem že izšla njegova brošura o istem problemu, je zadeva tam temeljitejše rešena in predana šolam v razpravo.

To je gradivo, ki nam bo služilo za študij v novem šol. letu. Tja do zimskih počitnic, ko bodo večdnevni pedagoški tečaji, nam bo snovi toliko, da si bomo kar želeli diskusije za že predelana poglavja. Pa tudi priprave za težje območje psihologije (III. del) bo treba.

V 2. polletju bi posegli v III. del Zbornika

1. Sekcija za študij slov. otroka Pedagoškega društva LRS išče že od lanskega leta vnetih sodelavcev, ki bi posegli v važna področja življenja in učenja slov. otroka. Odziv je doslej slab, kar je razumljivo z ozirom na zapostavljanje psihologije v zadnjih letih.

V III. delu Zbornika najdemo dva prispevka, ki obravnavata psihološke analize: Tov. I. Andoljšek prikazuje svoja raziskovanja o otrokovem opazovanju. Na zanimivih primerih iz 4 razredov osn. šole prihaja do metodniških napotkov, ki bi jih moral spoznati vsak osnovnošolski učitelj.

Tov. A. Gostencnik analizira pionirjevo aktivnost na zanimivih primerih, ki jih bo vsakdo, ki uči pionirje, z zanimanjem predelal in si marsikaj v praksi psihološko pravilno tolmačil.

2. Tov. Vrtačnik posega v pravilno vrednotenje letovanj, ki jih imamo vsako leto več. Upravniki in vzgojitelji kolonij bodo tu našli zbrane temelje za pravilno ravnanje. Tov. M. Šbil pa nakazuje problematiko izvenšolske vzgoje zlasti s pionirji.

3. Roditeljske sestanke nam skuša približati na praktičnih izkustvih

tov. Bartenjeva. Tov. Hermanova pa referira o vzgoji v otroških vrtcih, ki ob ugodnih pogojih lahko tudi prevzajajo starše.

4. Tudi v III. delu imamo 2 praktična primera o oblikovanju kolektivnih pionirjev v Domu Titove mladine (tov. Penkova) in kolektiv v Dijaškem domu Majde Vrhovnik v Ljubljani (tov. Fedranova). Oba referata sta priporočljiva vsem, ki imajo kaj posla z mladino v domovih, kjer so potrebni včasih posebni »prijemi«.

5. Problemom strokovnih šol so posvečeni še 4 referati:

a) Tov. J. Povšič poroča o dvigu predavateljskih kadrov, ki včasih nimajo nikake pedagoške izobrazbe in je zato njihov pouk metodično slab in neuspešen. Tem nedostatom se šol. oblast vedno bolj upira, zato je važno, da poznamo ukrepe, ki vodijo k izboljšanju;

b) tov. dr. Nučič obravnava pouk kemije na strokovnih šolah iz vidikov boljših metod in večjega zanimanja za stroko;

c) tov. V. Juvanec opisuje praktično delo v šolskih delavnicah, ki so v nekaterih industrijskih šolah v Sloveniji že dobro urejene;

d) tov. F. Kvaternik zahteva za pouk fizike na strok. šolah odstranitev vseh pomanjklivosti, ki onemogočajo, da bi ta predmet dosegel tisto poslanstvo, ki ga v stoletju teh-

nike in v deželi ustvarjanja socializma mora imeti.

Vsi referati so za predavateljske zbornice šol gradivo, ki ga morajo čimprej obdelati, da bo njihov pouk res odgovarjal sodobnim zahtevam.

To so v kratkih potezah teze, ki nam naj služijo za orientacijo pri bodočem študiju. Pri vseh referatih opazimo, da so v večji ali manjši meri povezani z družbeno stvarnostjo. Pač jasen dokaz, da ne moremo pedagoške ločiti od naše ideološke usmerjenosti! Prav tako nepravilno pa tudi je, če eno ali drugo področje »študiramo« izolirano. Vsi naši učni in vzgojni problemi globoko posegajo v ideologijo, zato jih bomo reševali vzporedno, t. j. v medsebojni odvisnosti in v tesni povezanosti z dialektičnim materializmom. 3. točka sklepov blejskega pedag. kongresa pravi glede bodočega dela:

»Poglobiti ideološko-strokovno izobrazbo pedag. delavcev z raznovrstnimi oblikami individualnega in kolektivnega študija, razen tega pa je treba najti ustrezne oblike izmenjavanja praktičnih izkušenj in tako oplajati teorijo s prakso in prakso s teorijo.«

Najboljša pot k uresničenju te zahteve je kritična obravnavna Zbornika (I.—III.), ki jo nakazujem in predlagam s tem člankom. —c.

Ko vstopa koroški borec — pedagog Janko Gačnik v pokoj

Težko je dati priznanja takemu pedagogu, kakršen je guštanjski tovariš Gačnik Janko. Prebil je namreč tako trda leta, v življenjskih preizkušnjah dokazal toliko narodno zavest, doživel v guštanjski osnovni šoli in izven nje toliko lepega in težkega, da bi mogli napisati o tem celo knjigo.

Komaj je stopil pri sv. Barbari za šolski kateder, že je moral v avstro-ogorsko vojsko na fronto. Skoz njo se je nekam srečno prebijal, a 1. 1918/19 se je odzval klicu domovine in se udeležil bojev za Koroško. Tu je bil težko ranjen in ujet. L. 1920 je pa končno mogel, četudi težek invalid, nastopiti učiteljsko službo v Guštanju, od koder se tokrat po enaindesetih letih poslavlja.

Ko je okupator pregazil našo deželo, je stal na okopih kot aktiven borec. Dolg križev pot je doživel po zaporih in internaciji v Italiji, dokler se ni znašel v invalidskem domu JA v Almatu — spet kot učitelj in prosvetar. Takrat je spisal za partizane posebno taboriščno čitanko, ki je izšla v 800 izvodih. Prav tako tudi kratko slovnico.

Dnevi svobode. 6. junija 1945 je bil že na mestu kot okrožni šolski nadzornik, nato organizator šolstva za Koroško. V oktobru 1946 se je vrnil nazaj v svoj Guštanj.

S čudovito požrtvovalnostjo je delal kot pedagog. Kako je znal preliti življenje v vsakdanjo rabo v šoli! Odlikovalo ga je globoko poznavanje etnografskega bogastva koroške zemlje. Kadar je malim posredoval iz te svoje zakladnice, si mogel zaslužiti, s kako ljubeznijo je preučeval to ljudstvo, njegovo preteklost, šege in navade. V njegovem razredu je vladalo vedro razpoloženje, toda organiziran delovni red. Tako je vzgajal tovariš Gačnik dve generaciji.

Prav tako kakor šolsko delo, mu je uspevalo delo v raznih organizacijah in odborih. Kot težak invalid je bil žilavostjo premagoval tisoče ovir, ki se pri takem delu neogibno stavljajo na pot. V glavnem njegova zasluga je lep zadrži dom v Guštanju, spomenik koroškemu borcev

Birokrat je napravil iz invalida telovadca

Po osvoboditvi se je dvoletna Tekstilna šola v Kranju razširila na triletno ter tako dobila »čin« popolne srednje šole. Vsi bivši absolventi, ki hočejo imeti kvalifikacijo popolne srednje šole, morajo opraviti privatni izpit za tretji letnik in nato še diplomski izpit.

Vse bi bilo lepo in prav, če ne bi bilo birokratov.

Ako hočeš na diplomski izpit, moraš dovršiti tretji letnik, kajti spričevalo tretjega letnika daje pravico za prigraditev k diplomskemu izpitu. V Mariboru nas je bilo 20 kandida-tov, ki smo predlagali Tekstilnemu tehnikumu Kranj in Svetu za prosveto LRS, naj bi opravljali samo diplomski izpit, ki pa naj bi bil razširjen z vsemi predmeti iz tretjega letnika, katerih ne zajame diplomski izpit. Iz neznanih vzrokov, je bil predlog odbit. Tako so se izpiti vlekli polnih 8 dni od 7 ure jutraj pa tudi do zgodnjih jutranjih ur naslednjega dne. Da se ne bi še bolj zavleklo, smo morali ubogi kandidati pisati isti dan kar tri najtežje pismene naloge: matematiko, dekompozicijo in vezave. Ni torej čudno, da so bili nekateri gotovi šele naslednji dan ter ni bilo mogoče misliti na spanje. Kandidati so godrnjali, pa kaj hočeš, ni se zameriti izpraševalni komisiji.

Ocvirk birokracije pa je bil postopek izpraševalca telesne vzgoje. Ta je najprej hotel, da bi kandidati (stari od 30—40 let, med njimi mnogo di-

in še marsikaj. Kot ljudski — res ljudski — prosvetar je imel krasne uspehe.

Tov. Gačniku iskreno želimo še mnogo let zdravja v zasluženem pokolu!

Fele Marija

Pevovodski tečaj za učitelje tečajnike v Murski Soboti

Svet za prosveto in kulturo v Murski Soboti je priredil pevovodski tečaj za učitelje tečajnike. Navedel bom samo dva primera nedostatkov pri učiteljih tečajnikih, ki so prisilili svet, da se je bavil s problemom glasbene izobrazbe učiteljev tečajnikov. Prvi: Od 27 tečajnikov so imeli le štirje osnovne pojme o dolžini in višini notne notacije. Drugi: V razredu je bilo povprečno število med letom naučenih pesmi 6, čeprav jih je učni načrt zahteval 10.

Namen tečaja je bil: posredovati tečajnikom znanje iz glasbe, seznaniti tečajnike s primernim izborom pesmi, seznaniti jih z osnovnim znanjem iz solfeggia, seznaniti tečajnike z novo učno metodo notalnega pouka v osnovnih šolah, vzbuditi pri učiteljih ljubezen do pevskega pouka, nuditi pogoje, da se prosvetni delavci v posameznih panogah ljudskoprosvetnega dela tesneje povežejo z ljudmi.

Kaj so delali tečajniki?

Predelali so snov iz fonetike, fiziologije, klavirja in taktiranja. Razen tega so tečajniki prisostvovali vajam pevskega zbora SKUD »Štefan Kovač« in so imeli svoj interni zbor.

Svet je poveril organizacijo tečaja tov. Grumu, prof. gimnazije in ravnatelju Glasbene šole, a pomagali so kot predavatelji tov. Potočnik Peter, prof. učiteljskega v Ljubljani, in prof. Močan.

Vsi tečajniki so se zelo pohvalno izražali o tečaju, prav tako učitelji, ki so prostovoljno obiskovali tečaj.

Ker imamo v okraju veliko število tečajnikov, bo za drugo polovico tečajnikov, po možnosti za kmete prirejen še en tečaj, in sicer meseca januarja v semestralnih počitnicah.

N. A.

Letošnji vpis na univerzo in druge visoke šole

Okrog 60.000 študentov študira v Jugoslaviji na fakultetah univerz, tehniških visokih šol in medicinskih visokih šol ter na raznih višjih šolah, ki zahtevajo za sprejem uspešno opravljeno gimnazijsko maturo oziroma zaključni izpit srednje strokovne šole. Slovenci participiramo pri tem številu s približno 10%. Dotok na univerze in visoke šole od leta do leta narašča in presega že materialno zmogljivost teh najvišjih učnih ustanov, ki ne morejo dograjevati svojih predavalnic, seminarjev, laboratorijev, risalnic in delavnic sporedno s kvantitativnim naraščanjem števila slušateljev. Ker tudi potrebe po visokokvalificiranem kadru niso za vsa delovna področja enaka, je umljivo, da je vprašanje prvega vpisa na visoke šole resen problem za vse naše republike.

V Ljudski republiki Sloveniji smo se vsa leta sem izogibali togemu, ne-življenjskemu poseganju v odločitve mladih ljudi. Naši tozadevni ukrepi so bili večinoma le registracija položaja in pa previdno ter premišljeno usmerjevanje, ki ni računalo z nasilnimi administrativnimi ukrepi, pač pa z (pri marsikomu vendarle močno razvitim) osnovnim nagajenjem za več različnih študijskih področij.

Registraciji stanja so prvenstveno namenjene ankete, ki jih že nekaj let prireja Komisija za vpis na visoke šole. Že kmalu pa začetku vsakega šolskega leta seznanijo razredniki osmih razredov svoje dijakke z vsemi panogami visokošolskega študija, februarja meseca pa zberejo prve sumarične podatke o tem, kaj nameravajo študirati po končani srednji šoli. Na osnovi teh podatkov dobe potem razredni učiteljski zbori navodila in pogosto tudi potreben material za usmerjanje dijakov v taka študijska področja, za katera so potrebe večje kot pa je zanimanje. Večinoma gre pri tem za študij tistih panog, ki pri nas niso imele prave tradicije, in jih je treba zato dijakom šele prikazati ter obenem nakazati tudi razvojne perspektive poedina- strokovnjaka v operativni po končanem študiju. Konec maja izpolnjujejo nato razredniki osmih razredov v soglasju z razrednim učiteljskim zborom in razrednim kolektivom osebne anketne liste. Tedaj so se di-

jaki že odločili, kaj bodo študirali in komisija za vpis na visoke šole dobi s tem gradivo, ki ga more že resno vzeti v pretres. Seveda pa s tem ni rečeno, da dijak do jesenskega vpisa na univerzo svoje odločitve ne bo spremenil, oziroma da je ne bi smel spremeniti. Plani vpisa, pa čeprav so delani v skladu z javljenimi potrebami posameznih resorov, ki visoko kvalificirani kader zaposlujejo, niso kalup, v katerega bi hočeš-nočeš uklenili žive ljudi, ampak so le okvir, ki služi tako fakultetam kot študentom v bistvu le za orientacijo. Za letošnji vpis, prihaja prvenstveno v poštev dejanska zmogljivost fakultet. Tako bodo mogle sprejeti:

filozofska fakulteta do 150 novincev,
prirodoslovno-matematična do 106, pravna do 120,
gospodarska do 80,
agronomska do 40,
gozdarska do 30,
arhitektura do 25,
elektrotehnika do 80,
gradbena in geodezija do 95,
kemija in fizika do 60,
rudarstvo in metalurgija do 100,
strojna do 70,
Medicinska visoka šola do 140,
Veterinarska v Zagrebu do 30 iz LRS,
Farmaceutska v Zagrebu do 30 iz LRS,
Višja pedagoška šola do 175.

Zaradi razmeroma nizkega števila letošnjih maturantov v LRS bi torej glede mest ne bilo začude, ako se to število ne bo povečalo preveč z gimnazijskimi abiturienti starejših letnikov, ki so se takoj po maturi zaposlili po raznih uradih, pa dobivajo šole po upravni reorganizaciji možnost, da se posvete visokošolskemu študiju, in s kandidati iz drugih republik. Letos tudi ne bo na fakultete tako močnega dotoka s srednjih strokovnih šol kot sicer. Po osvoboditvi so namreč naše fakultete na široko odprle vrata tudi temu kadru, ki mu je v predaplirski Jugoslaviji bila pot na visoko šolo praktično zaprta. Ti so se dane možnosti v velikem številu poslužili, tako da so na ekonomski fakulteti številčno celo presegli abituriente gimnazij. Sličan naval sta doživljali tudi še pravna

in tehniška fakulteta. Ker pa so v srednje strokovne šole prihajali tudi učenci, ki niso imeli za seboj rednega študija na nižji gimnaziji, in ker so srednje strokovne šole tudi same zgoščevale snov štirih let na dve in na tri leta, so prihajali na fakulteto dijaki brez potrebne splošne izobrazbe. Zato je že lani zvezno ministrstvo za znanost in kulturo omejilo možnost vpisa le po najmanj enoletni praksi, iz katere naj bi operativna vodstva puščala na študij zares samo najboljšie. Ker tega ni bilo mogoče doseči, bodo zaradi enotnejšega kriterija od študijskega leta 1951/52 dalje vse visoke šole v državi zahtevale od dosežanih absolventov srednjih strokovnih šol pred vpisom še dopolnilno maturo na gimnaziji. Ali bodo torej naše fakultete letos sprejele v svoje okrilje vse, ki imajo za vpis potrebne formalne pogoje? To vprašanje si zastavljajo mladi ljudje, ki so se do konca avgusta že predhodno prijavili za vpis na to ali ono fakulteto. Razen na medicinski visoki šoli je bil s tem dnem rok predhodnih prijav zaključen, zato lahko že navedemo približne številke letošnjega vpisa na visoke šole v Ljubljani.

Za filozofsko fakulteto 179,
za matem.-prir. fakulteto 121,
za juridično fakulteto 101,
za gospodarsko fakulteto 42,
za agronomijo 34,
za gozdarstvo 37,
za arhitekturo 45,
za gradbeništvo 54,
za geodezijo 3,
za elektrotehniko 81,
za kemijo in fiziko 72,
za strojništvo 58,
za rudarstvo 12,
za metalurgijo 26,
za višjo pedagoško šolo 165.

Ker so bili po konkurznih pogojih, ki so jih fakultete objavile, predvideni posebni kolokviji in druge mere samo na tistih fakultetah, kjer prijave presegajo kapaciteto, je po primerjavi gornjih števil s številkami glede kapacitete razvidno, da bodo izbirni kolokviji redki in da se bodo izločili še vedno mogli vpisati na neko drugo fakulteto, ki jim je po zanimanju tudi blizu.

Melihar Stane